

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Л.В. КРУПНОВА, доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права і правосуддя,
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
ім. академіка Степана Дем'янчука
E-mail: zakhist@ukr.net

Анотація. У статті досліджується правова природа адвокатської таємниці в Україні та міжнародного досвіду щодо інформації, яка підпадає під конфіденційну інформацію між клієнтом та адвокатом. Визначено, що одним із ключових обов'язків адвоката, виходячи із довірчого характеру відносин між ними є звичайно дотримання принципу конфіденційності, а відповідно одним із складових такого принципу виступає адвокатська таємниця. У той же час, гарантована нормами права адвокатська таємниця не тільки визначає права та обов'язки учасників процесуального провадження, але й має глибокий морально-етичний зміст, що робить її одним із найважливіших принципів адвокатської діяльності.

Акцентовується увага на тому, що важливим стратегічним завданням української держави є входження до європейського політичного і правового простору, що обумовлює необхідність здійснення системних реформ у всіх сферах суспільних відносин. Основні принципи ООН та інші міжнародні документи в обов'язковому порядку передбачають, «уряди визнають і забезпечують конфіденційний характер будь-яких відносин і консультацій між юристами та їх клієнтами в межах їх професійних відносин».

Робляться висновки, що для професійного здійснення адвокатом своїх обов'язків необхідно на рівні законодавства закріпити наступні гарантії, котрі будуть спрямовані на реалізацію принципу конфіденційності в адвокатській діяльності: передбачити наявність понять, які присутні під час проведення обшуку, огляду в офісі адвоката, документів, а також інших речей, котрі стосуються справи; надати можливість адвокату висловлювати свої зауваження щодо порядку проведення будь-яких слідчих (розшукових) дій із обов'язковим занесенням їх до протоколу відповідної слідчої (розшукової) дії.

У той же час, адвокату має бути надане право відмови від збереження таємниці у разі отримання інформації про підготовлюваний особливо тяжкий або тяжкий злочин проти особистості. Відмова адвоката від збереження таєм-

ниці в разі отримання інформації про такий злочин повинна передувати діями адвоката, спрямованим на попередження даного злочину. Питання можливості розголошення таємниці в такому випадку слід вирішуватися за повідомленням (заявою) адвоката до відповідної ради адвокатів регіону.

Ключові слова: адвокат, адвокатська діяльність, конфіденційна інформація, адвокатська таємниця, принципи адвокатської діяльності, міжнародний досвід, Європейський суд з прав людини

Актуальність.

Незалежна природа професії адвоката покладає на них певну вимогу щодо дотримання чинного законодавства та норм професійної етики. Особливі та довірчі відносини між клієнтами та адвокатами матимуть успіх лише у випадках відсутності у клієнта сумнівів з приводу чесності, порядності та добросовісності адвоката та професійної діяльності, що він здійснює.

Одним із ключових обов'язків адвоката, виходячи із довірчого характеру відносин між ними є звичайно дотримання принципу конфіденційності, а відповідно одним із складових такого принципу виступає адвокатська таємниця.

У той же час, гарантована нормами права адвокатська таємниця не тільки визначає права та обов'язки учасників процесуального провадження, але й має глибокий морально-етичний зміст, що робить її одним із найважливіших принципів адвокатської діяльності.

Варто зауважити, що основні принципи ООН та інші міжнародні документи в обов'язковому порядку передбачають, «уряди визнають і забезпечують конфіденційний характер будь-яких відносин і консультацій між юристами та їх клієнтами в межах їх професійних відносин».

Важливим стратегічним завданням української держави є входження до європейського політичного і правового простору, що обумовлює необхідність здійснення системних реформ у всіх сферах суспільних відносин (Світличний, 2019: 102).

Таким чином, можливо сказати, що дотримання адвокатської таємниці визнається важливим обов'язком адвоката не лише в українському законодавстві, а й на міжнародному рівні, що потребує окремого дослідження з метою здійснення порівняльного аналізу нормативно-правового забезпечення адвокатської таємниці в Україні та міжнародних державах світу, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою даного дослідження виступає аналіз правової природи адвокатської діяльності та визначення її особливостей на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

У наукових колах тема адвокатської таємниці є досить актуальною, і серед визначних праць мереживо відмітити праці: О.В. Артеменко, Т.В. Варфоломєєва, О.Ю. Костюченко, О.П. Кучинська, С.М. Логінова, М.А. Погорєцький, М.М. Погорєцький, Н.А. Подольний, С.В. Прилуцький, А.М. Пшуков, О.Г. Яновська та інших.

Результати.

В Україні відбуваються значні трансформаційні зміни, мета яких – формування правової держави, для цього необхідно провести інвентаризацію всього масиву законодавства та скасувати закони, що суперечать потребам правової держави і суспільного життя. Також необхідно окреслити та проводити чітку правову політику; розробити відповідні нові нормативні акти, ухвалення яких продиктоване сучасними умовами й об'єктивними потребами правового регулювання; адаптувати вітчизняне законодавство до законодавства ЄС, що передбачено курсом України на інтеграцію в єдину Європу тощо. Результатом усіх цих заходів має стати забезпечення верховенства права, правового характеру чинного законодавства, істотне обмеження відомчої нормотворчості, оскільки підзаконні нормативно-правові акти (різні інструкції, розпорядження тощо) нерідко приймаються всупереч закону й паралізують його дію (Улютіна & Голуб, 2015).

У ст. 32 Конституції України говориться, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Для початку слід навести загальне поняття адвокатської таємниці, що є визначеним на рівні Закону.

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатською таємницею визнається: «будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката,

стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності».

Окрім того у ч. 2 цієї ж статті вказано, що «інформація або документи можуть втратити статус адвокатської таємниці за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав). При цьому інформація або документи, що отримані від третіх осіб і містять відомості про них, можуть поширюватися з урахуванням вимог законодавства з питань захисту персональних даних» («Про адвокатуру та адвокатську діяльність», 2012).

Важливе значення для дослідження адвокатської таємниці має з'ясування меж, якими визначається яка саме інформація визнається конфіденційною, які нерідко називають предметом конфіденційної інформації.

Для цього необхідним буде звернутися до висновків науковців, які досліджували дану сферу.

Так, наприклад, С.М. Логінова вважає, що предметом адвокатської таємниці є факт звернення до адвоката, мотиви, що спонукали до звернення, відмова адвоката від доручення та її мотиви, умови договору про надання юридичної допомоги, документи, які передані адвокату клієнтом, суть консультацій, порад та роз'яснень, право-

ві документи, що складені адвокатом, відомості, які отримані з матеріалів справи, процесуальні дії адвоката, що спрямовані на реалізацію прав клієнта, відомості про особисте життя клієнта та членів його родини, будь-які інші відомості, що можуть бути розголошені лише з дозволу клієнта (Логінова, 2002: 13).

М.М. Погорецький дійшов висновку, що предметом адвокатської таємниці є:

1) будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику та стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта;

2) питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання;

3) зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката;

4) електронна переписка між адвокатом та його підзахисним, зміст їхніх телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції;

5) складені адвокатом документи, інформація, що зберігається на електронних носіях;

6) інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності;

7) факт звернення клієнта до адвоката за правовою допомогою (Погорецький, 2013: 423).

Таким чином, можливо сказати, що не будь-яка інформація якою володіє адвокат щодо свого клієнта є конфіденційною і тут виникають деякі проблеми у визначенні випадків коли адвокату дозволено розголошувати певні відомості.

Наприклад, деякі вчені вказують, що якщо захиснику стає відомо про

підготовку або вчинення державного злочину (наприклад, про зраду Батьківщини, шпигунство, диверсію тощо), то він, як і будь-який громадянин, зобов'язаний негайно повідомити про це слідчим органам або суду, усунувшись від ведення захисту у даній справі (Яновська, 1997: 18).

Н.А. Подольний звертає увагу на те, що логіка загальнодержавної безпеки змушує дещо інакше поглянути на адвокатську таємницю та умови її збереження. Вона не повинна і не може бути абсолютною, тобто дотримуватися за будь-яких умов. Повинні обов'язково обумовлюватися випадки і ситуації, в яких адвокат повинен доводити до відома органів, які проводять розслідування та оперативно-розшукову діяльність, інформацію, котра стала йому відомою під час здійснення адвокатської діяльності. На думку автора, інформацією, яку адвокат міг би і повинен був розголосити, є, насамперед, інформація про вчинення чи підготовку до вчинення таких злочинів, як тероризм та легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (Подольний, 2005: 8–9).

А.Г. Кучерена переконана, що, розголошуючи інформацію про злочин, адвокат ставить інтереси суспільства або іншої особи вище інтересів свого довірителя, а тому точка зору, яка допускає подібне розголошення, не є безспірною (Кучерена, 2003: 49).

Разом із тим І.Л. Трунов, Л.К. Трунова, вважають, що дискусію щодо можливості розголошення адвокатської таємниці необхідно переводити з площини «можливості її розголошення чи ні» в площину «неможливо за яких жодних обставин», а основним питанням дискусії має бути міра відповідальності адвоката у формі кримінального, адміністративного, матеріального і мораль-

но-етичного покарання (Трунов & Трунова, 2002: 18) за таке розголошення.

Таким чином, дослідивши зазначені вище позиції авторів, можливо сказати, що погляди окремих дослідників щодо можливості розголошення адвокатської таємниці, розділилися на 2 позиції. Щодо першої, адвокату може надаватися можливість розголошення адвокатської таємниці у випадках, зумовлених захистом прав інших суб'єктів, а друга позиція базується на тому, що адвокатська таємниця є абсолютною і не може підлягати розголошенню за жодних обставин.

Спробуємо все ж таки перенести дане спірне положення у площину міжнародного досвіду.

У рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи від 25.10.2000 р. «Про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків» зазначено, що слід вдаватися до всіх необхідних дій, спрямованих на належне забезпечення конфіденційного характеру взаємин між адвокатом і його клієнтом (п. 6 принципу I), адвокати мають дотримуватися професійної таємниці відповідно до національного законодавства, внутрішніх нормативних актів і професійних стандартів. Будь-яке недотримання принципу професійної таємниці без відповідної згоди клієнта має бути належно покаране (п. 2 принципу 3) (Рекомендація № R (2000) 21..., 2000).

Країни ЄС по-різному підходять до питання про те, хто може звільнити адвоката від обов'язку зберігати адвокатську таємницю. У деяких державах прийнято вважати, що клієнт вправі звільнити адвоката від зберігання адвокатської таємниці, в інших – що адвокат не може бути звільнений від обов'язку щодо зберігання адвокатської таємниці ні своїм клієнтом, ні будь-яким органом влади, ні в цілому

ким би то не було. Разом з тим норми, які існують у національних правилах адвокатської етики та законодавстві багатьох країн ЄС, в узагальненому варіанті включені в Кодекс поведінки європейських адвокатів, навіть якщо вони висловлені дещо інакше у різних юрисдикціях (Вільчик, 2015: 35).

ЄСПЛ звертає увагу на те, що національне законодавство більшості країн не відповідає стандарту передбачуваності, закріпленому в Конвенції (Narinen v. Finland (2004)), який вказує на необхідність наявності достатніх гарантій у внутрішньому праві. Зокрема, щодо обшуку приміщень адвокатів, то він повинен бути «заснований на розумній підозрі» та здійснюватися «з достатньою точністю і реквізитами». ЄСПЛ зазначає, що сумісність ордера на обшук з цими вимогами завжди була предметом заклопотаності для суду (справи Niemietz, § 37; Ван Rossem проти Бельгії, § 45 (2004); Смирнов проти Росії, § 47 (2007) Ілля Стефанов проти Болгарії, § 40 і § 41 (2008); Mancevschi проти Молдови § 47 і § 48 (2008)) (European Court of Human rights).

Відповідно до українського законодавства проведення стосовно адвоката слідчих (розшукових) дій, що можуть проводитися виключно з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення. З метою забезпечення адвокатської таємниці під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката має бути присутній представник ради адвокатів регіону (ст. 23 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

У законодавстві країн ЄС закріплені аналогічні норми. Так, наприклад,

обшуки у приміщеннях адвокатських об'єднань за законодавством Франції допускаються тільки за судовим рішенням і повинні проводитися у присутності глави адвокатської палати регіону і тільки із метою розшуку предметів, які не підпадають під дію положення щодо адвокатської таємниці. Про заплановані обшуки та описи майна у службових приміщеннях адвокатів (Rechtsanwalt) у Австрії Асоціація адвокатів має бути заздалегідь попереджена, і при них має бути присутній представник колегії адвокатів незалежно від того, чи спрямовано слідство проти Rechtsanwalt, або від того, чи володіє він певними свідченнями. Документи, які стосуються цього питання, мають бути скріплені печаткою і зберігатися в суді. Суд у складі трьох суддів має перевірити конфіденційність свідчень. Ці судді складають «суд спеціальної юрисдикції» з точки зору ст. 6 Європейської конвенції з прав людини. Усі австрійські процесуальні норми містять або право адвоката на повну відмову виступати у якості свідка у певних справах, або принаймні право на відмову від відповідей на окремі запитання. Оскільки існує зобов'язання щодо конфіденційності, то не можуть відтворюватися навіть підшиті документи та кореспонденція Rechtsanwalt, якщо вони зберігаються ним або іншим свідком. Професійна конфіденційність має пріоритет над правом слідства податкових органів (Андрощук, 2011: 16–17).

Таким чином, можливо сказати, що обов'язком адвоката, зважаючи на необхідність довірливого характеру відносин між ним і клієнтом, є дотримання принципу конфіденційності. У межах надання своїх професійних послуг адвокат отримує відомості від клієнта і про клієнта, які він зобов'я-

заний зберігати в таємниці. Вказане правило поширюється як на самого адвоката, так і на його помічників і технічний персонал юридичних консультацій та адвокатських фірм (бюро). Дане положення закріплено в законодавстві більшості країн – членів ЄС.

Адвокат зобов'язаний забезпечити такі умови зберігання адвокатських дос'є, котрі розумно виключають доступ до них сторонніх осіб. «Вилучення адвокатського дос'є у адвоката, який працює з клієнтами самостійно на підставі угоди про надання правової допомоги, керівником адвокатського об'єднання суперечить фундаментальному принципу здійснення адвокатської діяльності, а саме принципу конфіденційності, і є порушенням положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Правил адвокатської етики та Хартії основоположних принципів діяльності європейських адвокатів». На це звертається увага у роз'ясненні ВККА України № V/18-358 від 26.03.2010 р.

О.В. Артеменко справедливо відмічає, що на «сучасному етапі розвитку національної судової системи і забезпечення на конституційному рівні кожному права на правову допомогу в захисті своїх прав та інтересів роль адвокатів в механізмі забезпечення надання правової допомоги на високому професійному рівні надзвичайно зростає. Правове регулювання підстав, форми і порядку надання правової допомоги, що здійснюється адвокатами, потребує вдосконалення з метою створення в Україні правової моделі надання юридичної допомоги з урахуванням сучасних правових систем, що є гарантією забезпечення доступності та ефективності судового захисту» (Артеменко & Шевченко, 2018: 78).

Висновки і перспективи.

Таким чином, на основі проведеного дослідження, для професійного здійснення адвокатом своїх обов'язків необхідно на рівні законодавства закріпити наступні гарантії, котрі будуть спрямовані на реалізацію принципу конфіденційності в адвокатській діяльності: передбачити необхідність понять, які присутні під час проведення обшуку, огляду в офісі адвоката, документів, а також інших речей, котрі стосуються справи; надати можливість адвокату висловлювати свої зауваження щодо порядку проведення будь-яких слідчих (розшукових) дій із обов'язковим занесенням їх до протоколу відповідної слідчої (розшукової) дії.

У той же час, адвокату має бути надане право відмови від збереження таємниці у разі отримання інформації про підготовлюваний особливо тяжкий або тяжкий злочин проти особистості. Відмова адвоката від збереження таємниці в разі отримання інформації про такий злочин повинна передувати діями адвоката, спрямованим на попередження даного злочину. Питання можливості розголошення таємниці в такому випадку слід вирішуватися за повідомленням (заявою) адвоката до відповідної Ради адвокатів регіону, та закріпити цей механізм в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Список використаних джерел

1. Світличний О.П. Судова реформа в Україні та її вплив на охорону прав інтелектуальної власності. *Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал*. 2019. 10(1). С. 102–107.
2. Улютіна О.А., Голуб С.М. Реформування судової системи України в контексті європейської інтеграції. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2015. 213. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/pravo/article/view/5079/499> (дата звернення: 20.11.2020 р.).
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 20.11.2020 р.).
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.06.2012 р. 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 20.11.2020 р.).
5. Логінова С.М. Адвокатська таємниця: теорія і практика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10. КНУ ім. Т. Шевченка. Київ, 2002. 19 с.
6. Погорецький М.М. Поняття кримінальних процесуальних гарантій адвокатської таємниці. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 421–428.
7. Яновська О. Адвокатська таємниця як правова гарантія адвокатської діяльності: пропозиції до законодавства. *Право України*. 1997. № 2. С. 33–36.
8. Подольний Н.А. Адвокатская тайна и проблемы обеспечения безопасности общества от терроризма и организованной преступности. *Адвокатская практика*. 2005. № 1. С. 8–9.
9. Кучерена А. Адвокатская тайна. *Законность*. 2003. № 2. С. 47–50.
10. Трунов И.Л., Трунова Л.К. Адвокатская тайна в свете реформ правового регулирования. *Закон и право*. 2002. № 4. С. 16–18.
11. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25.10.2000 р. URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/v> (дата звернення: 20.11.2020 р.).
12. Вільчик Т.Б. Гарантії дотримання принципу конфіденційності в адвокатській діяльності (порівняльний аналіз законодавства Європейського Союзу та України). *Юрист України*. 2015. № 3–4. С. 34–40.

13. European Court of Human rights. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-112021#%7B%22itemid%22%3A%2220112020%22%7D> (дата звернення: 20.11.2020 р.).
14. Андрощук А. Професія юриста в країнах Європейського Союзу. 2011. № 2. С. 15–21.
15. Роз'яснення ВККА України № V/18–358 від 26.03.2010 р. по справі адвоката Сторожук О.В. URL: http://vkka.net/?page_id=2174 (дата звернення: 20.11.2020 р.).
16. Артеменко О.В., Шевченко М. Теоретико-правові основи діяльності адвоката в цивільному процесі України. Міжнародний науковий журнал. Інтер наука. Серія: Юридичні науки. 2018. № 3 (8). С. 73–78..
6. Pohoretskyi, M.M. (2013). Poniattia kryminalnykh protsesualnykh harantii advokatskoï taiemnytsi. Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav [The concept of criminal procedural guarantees of legal secrecy. Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs], 4: 421–428 (in Ukrainian).
7. Yanovska, O. (1997). Advokatska taiemnytsia yak pravova harantiia advokatskoï diialnosti: propozyitsii do zakonodavstva. Pravo Ukrainy [Lawyer's secret as a legal guarantee of advocacy: proposals for legislation. Law of Ukraine], 2: 33–36 (in Ukrainian).
8. Podolnyi, N.A. (2005). Advokatskaia taina y problemy obespecheniya bezopasnosti obshchestva ot terrorizma y orhanyzovannoi prestupnosti. Advokatskaia praktyka [Legal secrecy and problems of ensuring the security of society from terrorism and organized crime. Law practice], 1: 8–9 (in Russian).
9. Kucherena, A. (2003). Advokatskaia taina. Zakonnost [Lawyer's secret. Legality], 2: 47–50 (in Russian).
10. Trunov, Y.L. & Trunova, L.K. (2002). Advokatskaia taina v svete reform pravovoho rehulyrovaniya. Zakon y pravo [Legal secrecy in the light of legal regulation reforms. Law], 4: 16–18 (in Russian).
11. Rekomendatsiia № R (2000) 21 Komitetu ministriv derzhavam-chlenam pro svobodu profesiinoï diialnosti advokativ [Recommendation No R (2000) 21 of the Committee of Ministers to member states on the freedom of practice of lawyers of 25 October 2000] 25.10.2000. Available at: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/v> (in Ukrainian).
12. Vilchik, T.B. (2015). Harantii dotrymannia pryntsyphu konfidentsiinosti v advokatskii diialnosti (porivnialnyi analiz zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu ta Ukrainy). Yuryst Ukrainy [Guarantees of observance of the principle of confidentiality in advocacy (comparative analysis of the legislation of the European Union and Ukraine). Lawyer of Ukraine], 3–4: 34–40 (in Ukrainian).

References

1. Svitlychnyi, O.P. (2019). Sudova reforma v Ukraini ta ii vplyv na okhoronu prav intelektualnoi vlasnosti. Pravo. Liudyna. Dovkilia: nauково-praktychnyy zhurnal [Judicial reform in Ukraine and its impact on the protection of intellectual property rights. Law. Human. Environment: scientific and practical journal], 10(1): 102–107 (in Ukrainian).
2. Uliutina, O.A. & Holub, S.M. (2015). Reformuvannya sudovoi systemy Ukrainy v konteksti yevropeiskoi intehtatsii [Reforming the judicial system of Ukraine in the context of European integration]. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy, 213. Available at: <http://journals.nubip.edu.ua> (in Ukrainian).
3. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (1996): Zakon Ukrainy 28.06.1996 № 254k/96-VR. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (in Ukrainian).
4. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist [On Advocacy] (2012): Zakon Ukrainy 05.06.2012 5076-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (in Ukrainian).
5. Lohinova, S.M. (2002). Advokatska taiemnytsia: teoriia i praktyka [Lawyer's secret: theory and practice]. Kyiv, 19 (in Ukrainian).

13. European Court of Human rights. Available at: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-112021#%7B%22itemid%22%3A%22%22%7D> (in English).
14. Androshchuk, A. (2011). Profesiiia yurysta v krainakh Yevropeyskoho Soiuzu [The profession of a lawyer in the European Union], 2: 15–21 (in Ukrainian).
15. Roziasnennia VKKA Ukrainy № V/18–358 26.03.2010 po spravi advokata Storozhuka O.V. [Explanation of the Supreme Administrative Court of Ukraine № V / 18–358 dated March 26, 2010 in the case of lawyer Storozhuk O.V.]. Available at: http://vkka.net/?page_id=2174 (in Ukrainian).
16. Artemenko, O.V. & Shevchenko, M. (2018). Teoretyko-pravovi osnovy diialnosti advokata v tsyvilnomu protsesi Ukrainy. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal. Inter nauka. Seriia: Yurydychni nauky [Theoretical and legal bases of a lawyer's activity in the civil process of Ukraine], 3 (8): 73–78 (in Ukrainian).

L.V. Krupnova (2020). LEGAL SECRECY: MODERN REALITIES

AND INTERNATIONAL EXPERIENCE. *Law. Human. Environment*, 11(4):145-153.
<https://doi.org/10.31548/law2020.04.018>.

Summary. *The article examines the legal nature of legal secrecy in Ukraine and international experience in information that falls under confidential information between the client and the lawyer. It is determined that one of the key responsibilities of a lawyer, based on the trusting nature of the relationship between them, is usually the observance of the principle of confidentiality, and accordingly, one of the components of such a principle is the secrecy of the lawyer. At the same time, the legal secrecy guaranteed by the law not only defines the rights and obligations of the participants in the proceedings, but also has a deep moral and ethical content, which makes it one of the most important principles of advocacy.*

Emphasis is placed on the fact that an important strategic task of the Ukrainian state is to enter the European political and legal space, which necessitates systemic reforms in all spheres of public relations. The new UN principles and other international instruments mandate that «governments shall recognize and ensure the confidentiality of any communication and consultation between lawyers and their clients within the framework of their professional relations».

It is concluded that in order for a lawyer to perform his duties professionally, it is necessary to enshrine the following guarantees in equal legislation, which will be aimed at implementing the principle of confidentiality in advocacy: to provide for the right of witnesses present during a search regarding the procedure for conducting such investigative (search) actions with their obligatory entry in the protocol of the relevant investigative (search) action, to determine certain requirements for these persons regarding their education, experience, place of work, etc. In particular, these may be the requirements that the law establishes for lay judges.

At the same time, a lawyer should be given the right to refuse to maintain secrecy in the event of information about a particularly serious or serious crime against an individual being prepared. The refusal of a lawyer to maintain secrecy in the event of receiving information about such a crime must be preceded by actions of the lawyer aimed at preventing the crime. The issue of the possibility of disclosing a secret in such a case should be decided upon notification (statement) of the lawyer by the highest body of advocacy self-government - the Council of Advocates of Ukraine.

Keywords: *lawyer, advocacy, confidential information, legal secrecy, principles of advocacy, international experience, European Court of Human Rights*